

02/06/2023

2 Ιουνίου 1941: Ο Αρχιεπίσκοπος Αθηνών Χρύσανθος λέει ΟΧΙ στους ναζί - Αρνείται να ορκίσει την Κυβέρνηση Τσολάκογλου

[/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα](#)

Αρχιεπίσκοπος Αθηνών Χρύσανθος Φιλιππίδης

«Ο τελευταίος Αργοναύτης» (1881- 28 Σεπτεμβρίου 1949)

Ένας από τους μεγάλους Ιεράρχες της Εκκλησίας και του Γένους μας, είναι και ο τελευταίος Μητροπολίτης Τραπεζούντος και μετέπειτα [Αρχιεπίσκοπος Αθηνών](#) [Χρυσάνθος Φιλιππίδης](#). Μία μορφή που αγωνίστηκε για τα δίκαια της Εκκλησίας, αλλά και αυτού του ευλογημένου Ρωμαϊκού λαού μας. Ο **Μητροπολίτης Τραπεζούντος Χρυσάνθος**, κατά κόσμον Χαρίλαος, γεννήθηκε στην Κομοτηνή της όμορφης και ευλογημένης Θράκης μας το 1881.

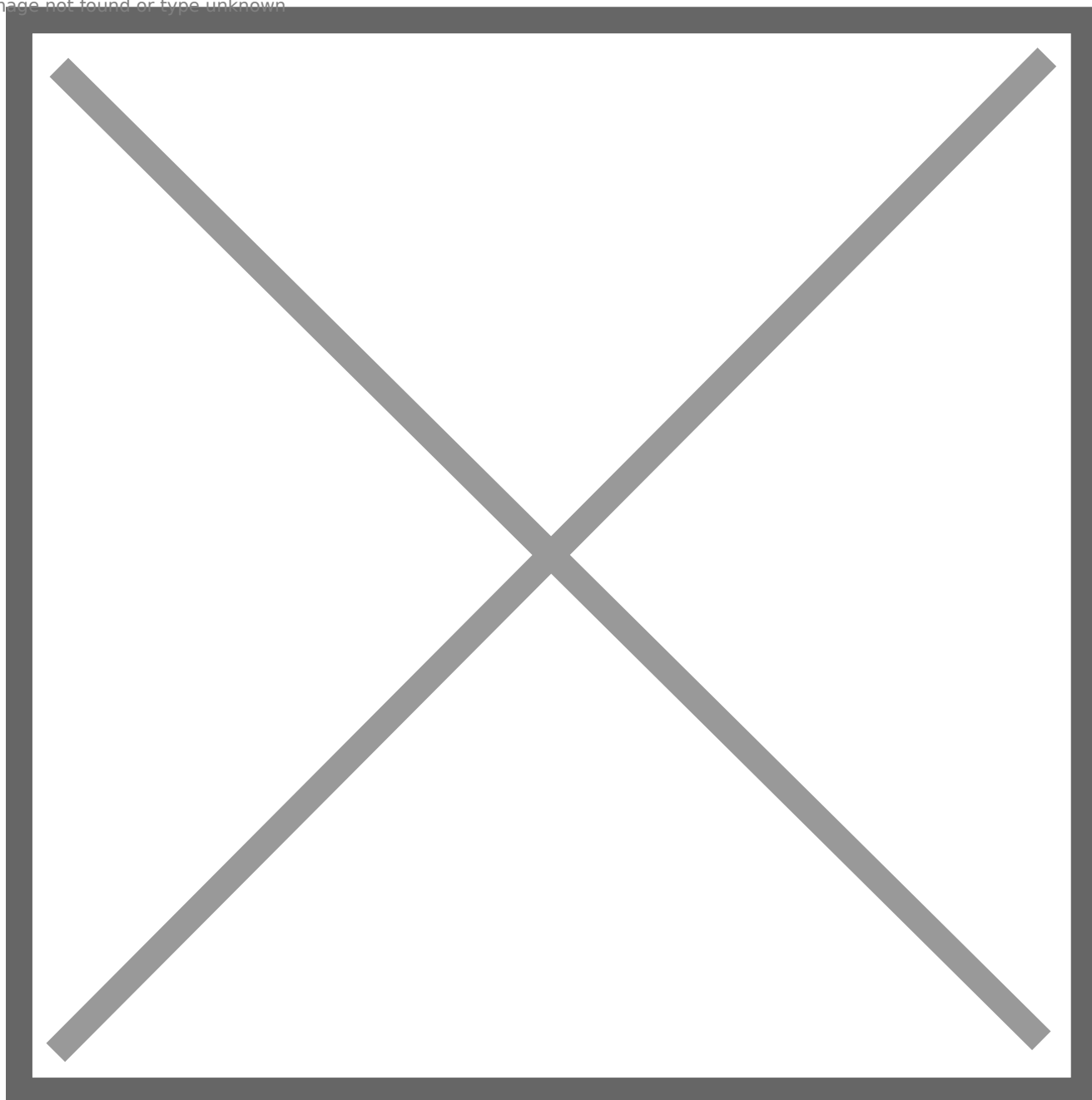

Τα πρώτα γράμματα τα έμαθε στην Ξάνθη. Στην συνέχεια εισήχθη στην Περίφημη Θεολογική Σχολή της Χάλκης από την οποία αποφοίτησε το 1904, υποβάλλοντας εναίσιμο Διατριβή με τον τίτλο: «Τα υπό το όνομα Διονυσίου του Αρεοπαγίτου φερόμενα συγγράμματα». Κατά την διάρκεια των σπουδών του χειροτονήθηκε Διάκονος στον Ναό της Σχολής λαμβάνοντας το όνομα Χρυσάνθος. Το 1907 ο Χρυσάνθος μεταβαίνει στην Λειψία της Γερμανίας και την Λωζάννη της Ελβετίας για σπουδές με την άδεια και την ευλογία του Μητροπολίτου Τραπεζούντος Κωνσταντίνου τον οποίο υπηρετεί. Το 1911 τελειώνει τις σπουδές του και επιστρέφει στην Πόλη, όπου ο Μεγάλος Πατριάρχης Ιωακείμ ο Γ' ο Μεγαλοπρεπής τον κρατά κοντά του και τον διορίζει Αρχιεπίσκοπος των Πατριαρχείων.

Στις 18 Μαΐου του 1913 ο Χρυσάνθος εκλέγεται Μητροπολίτης Τραπεζούντος επί της Πατριαρχίας του Γερμανού του Ε' (1913 - 1918). Η ενθρόνιση του Χρυσάνθου συμπίπτει με σημαντικά γεγονότα. Στις 3 Απριλίου 1916 δέχεται τον Ρωσικό Στρατό στην Τραπεζούντα. Οι Τούρκοι κάτοικοι της περιοχής ζητούν από τον

Χρυσάνθο την προστασία του, και εκείνος ανταποκρίνεται με όλη του την καρδιά σε αυτό το αίτημα.

Image not found or type unknown

Ένα χρόνο μετά όμως τα πράγματα αλλάζουν. Η **Οκτωβριανή Επανάσταση**, αναγκάζει τον Ρωσικό στρατό να εγκαταλείψει τον Πόντο. Τώρα οι Ρώσοι είναι αυτοί που ζητούν την προστασία του Χρυσάνθου, φοβούμενοι τις αντιδράσεις των Τούρκων. Τον Δεκέμβριο του 1918 επισκέπτεται μαζί με τον Τοποτηρητή του Οικουμενικού Θρόνου τον Μητροπολίτη Προύσης Δωρόθεο, το Λονδίνο, το Παρίσι και τον Σαν Ρεμο συζητώντας με τους ηγέτες τα θέματα της Εκκλησίας, αλλά και των Ρωμηών της Μικράς Ασίας. Το 1919 στην Συνδιάσκεψη της Ειρήνης στο Παρίσι παραβρίσκεται και ο ίδιος μαζί με μία αντιπροσωπεία Ποντίων,

προσπαθώντας να προωθήσουν την ανεξαρτησία του Ποντιακού ζητήματος, καταθέτοντας μάλιστα και ένα Υπόμνημα με ημερομηνία 2 Μαΐου 1919. Η καταστροφή της Σμύρνης και γενικά του Μικρασιατικού Ελληνισμού, βρίσκει τον Χρύσανθο, τον Τελευταίο Αργοναύτη και Άγγελο της Εκκλησίας της Τραπεζούντος πρόσφυγα στην Αθήνα. Εκεί το Πατριαρχείο μας, τον διορίζει Αποκρισάριό του.

Το 1926 στέλνεται από το **Οικουμενικό Πατριαρχείο** στην Αλβανία για να διευθετήσει το θέμα της αναγνώρισης της Αλβανικής Ορθοδόξου Εκκλησίας.

EPT AE - Αρχείο / Μουσείο :: www.ert-archives.gr :: 0000002253

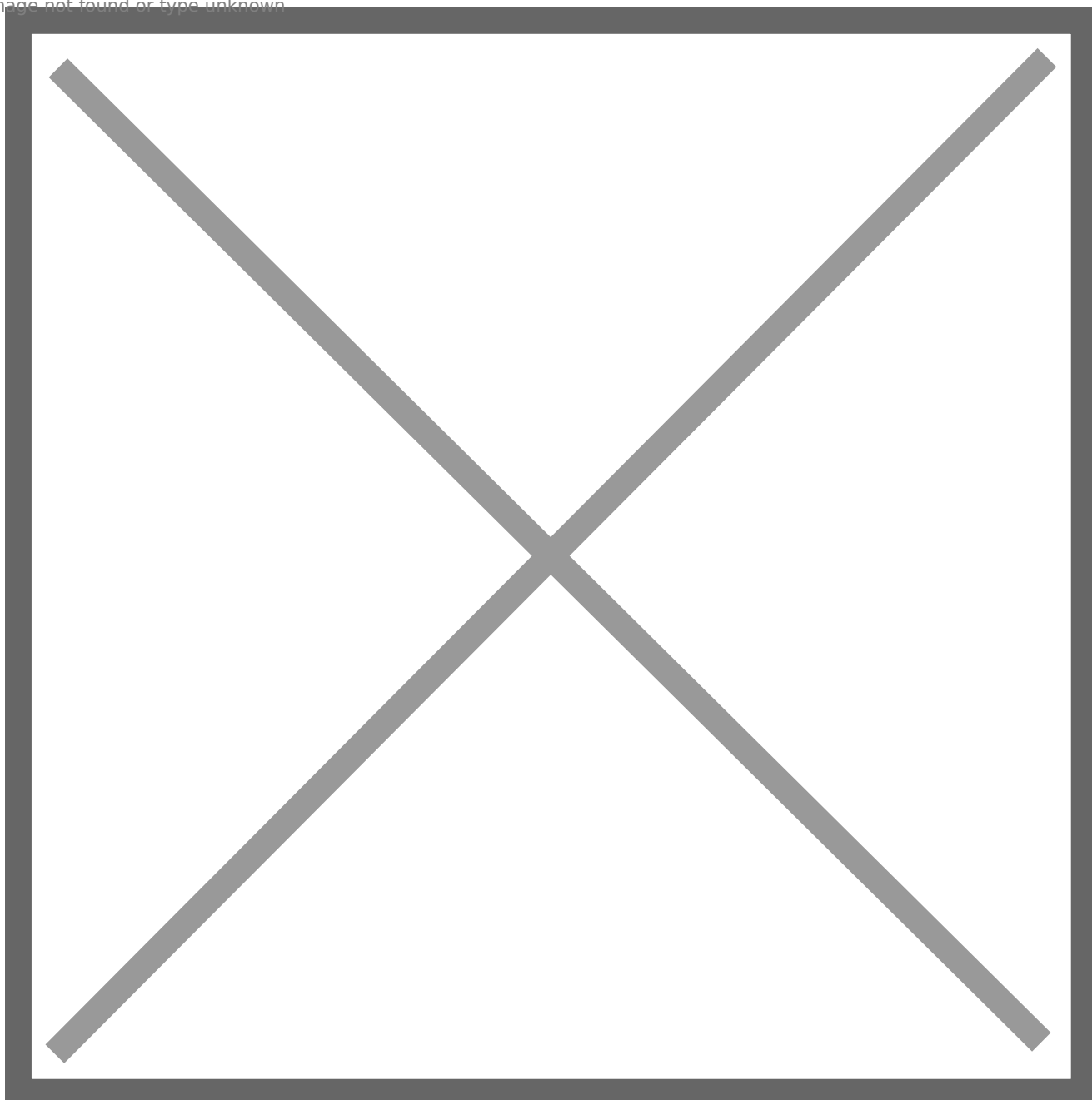
Το 1928 και το 1930 επισκέπτεται το Άγιον Όρος για την συγκρότηση της Πανορθόδοξου Συνόδου. Το 1929 επισκέπτεται το Βελιγράδι, τη Σόφια και το Βουκουρέστι για την ενημέρωση των Εκκλησιών αυτών σχετικά με το θέμα της Εκκλησίας της Αλβανίας. Το 1931 επισκέπτεται την Συρία και το Πατριαρχείο Αντιοχείας και μαζί με τους Πατριάρχες Αλεξανδρείας και Ιεροσολύμων διευθετούν το θέμα που είχε προκύψει εκεί σχετικά με την αναγνώριση του **Πατριάρχου Αντιοχείας Αλεξάνδρου του Γ΄**, ενώ την ίδια χρονιά επισκέπτεται και την Κύπρο για την επίλυση του προβλήματος, ύστερα από την εξορία των Μητροπολιτών Κιτίου Νικοδήμου και Κυρηναίας Μακαρίου από τις Αγγλικές

Αρχές.Το 1937 αναγορεύεται επίτιμος Διδάκτωρ του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και πιο συγκεκριμένα στην Θεολογική Σχολή, για το συγγραφικό και κοινωνικό έργο του.

Στις 13 Δεκεμβρίου ο τελευταίος “Άγγελος” της **Εκκλησίας της Τραπεζούντος Χρύσανθος** εκλέγεται Αρχιεπίσκοπος Αθηνών. Και ως Αρχιεπίσκοπος ξεδιπλώνει τα πολλά του προσόντα. Ρυθμίζει σε συνεργασία με την Πολιτεία πολλά Εκκλησιαστικά ζητήματα. Στις 28 Οκτωβρίου 1940, ο Ελληνικός λαός βρίσκεται μπροστά σε μία νέα πραγματικότητα. Η Φασιστική Ιταλία με αρχηγό τον Μπενίτο Μουσολίνι κηρύττει τον πόλεμο εναντίον της Ελλάδος. Ο Πρωθυπουργός της Ελλάδος Ιωάννης Μεταξάς, αρνείται με το ηρωικό του “ΟΧΙ” την είσοδο των Ιταλικών Στρατευμάτων στην Ελλάδα. Σε αυτήν την κατάσταση δεν θα μπορούσε να απουσιάσει η Εκκλησία. Με διάγγελμά του προς τον λαό, ο Αθηνών Χρύσανθος αναφέρει τα εξής: *«Η Εκκλησία ευλογεί τα όπλα τα ιερά και πέποιθεν ότι όλα τα τέκνα της Πατρίδος, ευπειθή εις το κέλευσμα αυτής και του Θεού, θα σπεύσωσιν εν μία ψυχή και καρδιά να αγωνισθώσιν υπέρ βωμών και εστιών και της ελευθερίας και της τιμής και θα συνεχίσωσιν ούτως την απ’ αιώνων πολλών αδιάκοπον σειράν των τιμίων και ενδόξων αγώνων και θα προτιμήσωσι τον ωραίον θάνατον από την άσχημην ζωήν της δουλείας...»*.

Στις 10 Νοεμβρίου τελεί Θεία Λειτουργία στον **Μητροπολιτικό Ναό Αθηνών** υπέρ ενισχύσεως του Φιλοχρίστου Στρατού. Καθιερώνει καθημερινά συσσίτια, ενώ παραχωρεί το κτίριο το οποίο σήμερα στεγάζονται οι υπηρεσίες της Ιεράς Συνόδου, για την χρησιμοποίησή του από τον Στρατό ως Νοσοκομείο.

Image not found or type unknown

Η δράση εναντίον των ναζιστών - Το ΟΧΙ στην κυβέρνηση Τσολάκογλου

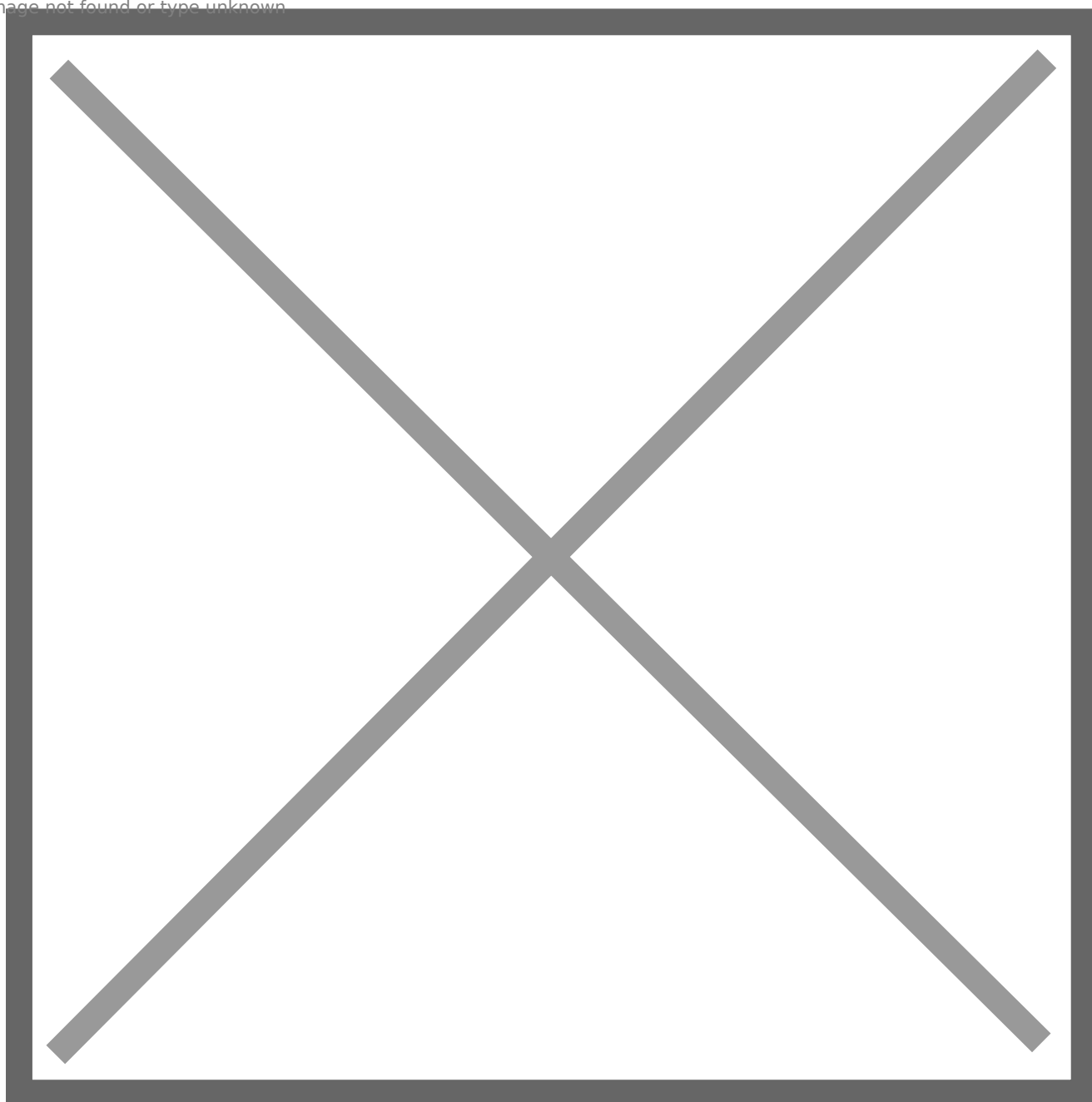
Η **Γερμανική Κατοχή** βρίσκει τον **Χρυσάνθο** στην **Αρχιεπισκοπή**. Από το γραφείο του παρακολουθεί την υποστολή της Ελληνικής Σημαίας από την Ακρόπολη, και την έπαρση της Γερμανικής Σβάστιγγος.

Δέχεται τρία μηνύματα. Το ένα είναι να συμμετάσχει μαζί με τους άλλους προύχοντες στην επιτροπή παραδόσεως της πόλεως των Αθηνών. Η απάντησή του είναι μοναδική. «Οι Έλληνες Ιεράρχες δεν παραδίδουν τας πόλεις εις τον εχθρόν, αλλά καθήκον των είναι να εργασθούν διά την απελευθέρωσιν αυτών».

Το δεύτερο μήνυμα λέει ότι θα πρέπει να μεταβεί στον Ναό για να τελέσει Δοξολογία. Και πάλι η απάντηση του Χρυσάνθου δείχνει την λεβέντικη και Ρωμαίικη ψυχή του: «Δοξολογία δεν έχει θέσιν επί τη υποδουλώσει της Πατρίδος μας. Η ώρα της Δοξολογίας θα είναι άλλη».

Το τρίτο μήνυμα είναι ότι ο **Ανώτατος Γερμανός Στρατιωτικός Διοικητής** θέλει να τον επισκεφτεί. Η απάντηση μονολεκτική. «Να έρθει». Ο Γερμανός Διοικητής βρίσκεται στο Γραφείο του Χρυσάνθου. Η συζήτηση έγινε στα **Γερμανικά**. Ο διάλογος είναι συγκλονιστικός.

Image not found or type unknown

-Χρυσάνθος: «Κύριε Στρατάρχα, πρωτίστως ο στρατός σας εισέβαλεν εις ένα τόπον του οποίου ο λαός ηγωνίσθη διά την ελευθερίαν του και εξακολουθεί να

πιστεύει εις τα ιδανικά του. Και έχω καθήκον, ως Αρχηγός της Εκκλησίας της Ελλάδος να σας συστήσω να σεβαστή η Γερμανική Διοίκησης τον ηρωικόν λαόν της χώρας αυτής διά να αποφευχθούν τα δυσάρεστα».

-Φον Στούμε: «Είμεθα βέβαιοι ότι, η Ελληνική Εκκλησία θα συνεργαστή αρμονικά και εγκάρδια με τας στρατιωτικές αρχάς κατοχής, ακριβώς για να αποφευχθούν τα δυσάρεστα».

-Χρυσάνθος: «Να είστε βέβαιος ότι η Ελληνική Εκκλησία θα κάνει το καθήκον της και κατά την κρίσιμον αυτήν περιόδον».

-Φον Στούμε: «Κατερχόμενοι είδομεν τας καταστροφάς που επροξένησαν εις την χώραν σας οι Άγγλοι. Ποιος θα πληρώσει διά τας ζημίας αυτάς;»

-Χρυσάνθος: «Θα πληρώσει εκείνος, ο οποίος θα χάσει τον πόλεμον», είπε με νόημα.

Στην συνέχεια ο **Χρυσάνθος** αρνείται να ορκίσει την κατοχική Κυβέρνηση Τσολάκογλου λέγοντας: «Δεν μπορώ να ορκίσω Κυβέρνησιν προβληθείσαν υπό του εχθρού. Ημείς γνωρίζωμεν ότι τας Κυβερνήσεις ορίζει ο λαός και ο Βασιλεύς. Εδώ τώρα, ούτε ο λαός εψήφισεν την Κυβέρνησιν ούτε ο Βασιλεύς την όρισεν».

Μετά από αυτό το γεγονός, ο Χρυσάνθος επαύθη από τον θρόνο του στις 2 Ιουλίου του 1941. Αποτραβήχτηκε στο σπίτι του στην Κυψέλη στην οδό Σουμελά παρακολουθώντας τα γεγονότα, ενώ συγχρόνως λειτουργεί και παράνομο **Ραδιοφωνικό Σταθμό**, τον πρώτο αντιστασιακό Σταθμό στην Κατοχή με την ονομασία **«Ασύρματος του Δεσπότη»**. Ο Χρυσάνθος υποβάλλει και επίσημα την παραίτησή του από τον θρόνο του στον Βασιλέα των Ελλήνων Γεώργιο τον Β' με το τέλος της Κατοχής.

Ο **από Τραπεζούντος Αθηνών Χρυσάνθος**, πέθανε σε ηλικία 68 χρονών στις 28 Σεπτεμβρίου 1949. Στην κηδεία του που έγινε στον Μητροπολιτικό Ναό Αθηνών του απεδόθησαν οι τιμές Πρωθυπουργού εν ενεργεία. Η ταφή του έγινε στο **Πρώτο Νεκροταφείο Αθηνών**. Το 1991 τα οστά του μεταφέρθηκαν στην **Νέα Ιερά Μονή της Παναγίας του Σουμελά** στο Βέρμιο της Ημαθίας. Ο **Χρυσάνθος αποδείχτηκε ένας ΜΕΓΑΛΟΣ ΗΓΕΤΗΣ**.

Σήμερα που η ελληνική κοινωνία μας περνά μία από τις μεγαλύτερες κρίσεις, αυτό οφείλεται πρωτίστως στην πνευματική κρίση και εν συνέχεια στην έλλειψη ηγετών που να εμπνέουν και να καθοδηγούν. Εμείς οι Ρωμηοί έχουμε μία μεγάλη και μία μοναδική κληρονομιά. Και αυτή είναι η **Ιστορία, η Πίστη μας στην Εκκλησία και οι Παραδόσεις μας**. Ας ξαναδιαβάσουμε την ιστορία και ας επιστρέψουμε στις ρίζες μας, ας παραδειγματιστούμε από τα λάθη του παρελθόντος και από τις πολιτικές κάποιων «ηγετών» που μας οδήγησαν στην καταστροφή και την συρρίκνωση. Η **μορφή του Χρυσάνθου** και όλων εκείνων που αγωνίστηκαν για

του «Χριστού την πίστην την αγίαν και της Πατρίδος την ελευθερίαν» ας γίνουν φωτεινά παραδείγματα για όλους μας, Κλήρο και Λαό, Άρχοντες και Αρχομένους.

Πηγή: [Ιερά Μητρόπολη Κηφισίας](#)